

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΚΑΛΟΓΡΙΔΗ
Οικονομολόγου

**Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ
ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
(Οικονομικός Οικογενειακός Προϋπολογισμός)**

Γενική επιμέλεια : Σιδεράς Παχουνδάκης
Φιλολογική επιμέλεια : Χριστίνα Πουλοπούλου

Αθήνα 2002

Προοίμιον

«Δώρησαι αὐτοῖς σπέρμα στάχους,
ἵνα, πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντας,
περισσεύσωσιν
εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
καὶ Σοὶ εὐάρεστον...
λάμπωσιν ὡς φωστῆρες ἐν οὐρανῷ,
ἐν Σοὶ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν».

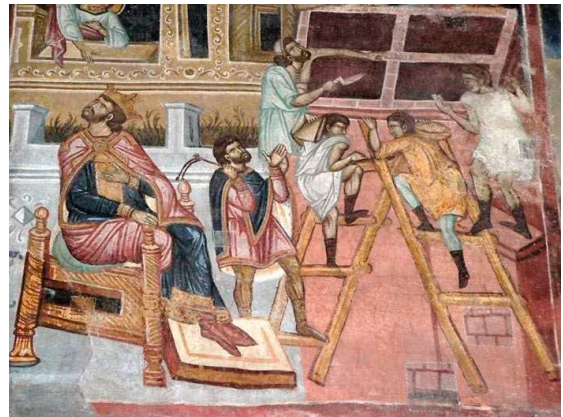
(Ακολουθία Στεφανώματος, Μ. Ευχολόγιον)

Το καθήκον της στιγμῆς

με προοπτική την αιωνιότητα.

«... καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας
καὶ μείζονας οἰκοδομήσω
καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα...
... καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου·
φάγε, πίε, εὐφραίνου.
Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός·
ἄφρον ταύτη τῇ νυκτὶ
τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν
ἀπὸ σοῦ·
ἃ δὲ ἠτοιμάσας τί νί ἐστι;»

(Λουκᾶ 12, 18)

Εισαγωγή

Στην παρούσα μελέτη θα διαπραγματευτούμε ένα αρκετά σοβαρό ζήτημα που αφορά την οικογένεια, θεωρώντας –ίσως σας φανεί υπερβολικό αυτό – τον οικονομικό προϋπολογισμό της οικογένειας ακρογωνιαίο λίθο για την επιβίωσή της , τουλάχιστον στην εποχή την οποία ζούμε .Γιατί όπως γνωρίζουμε, τους τελευταίους δυόμισι αιώνες, από την έναρξη της εποχής της Βιομηχανικής Επανάστασης , ο θεσμός της οικογένειας αρχίζει να διαδραματίζει ένα διαφορετικό ρόλο από αυτόν που είχε την εποχή του κοινοτισμού και της αγροτικής παραγωγής στη Βυζαντινή και Οθωμανική περίοδο, παράλληλα με την εποχή της δουλοπαροικίας του δυτικού κόσμου .

Συγκεκριμένα, έχουμε ένα σημαντικό πέρασμα από τη διευρυμένη αγροτική οικογένεια στην πυρηνική, όροι που δεν χρειάζονται διευκρίνιση, γιατί είναι ήδη γνωστοί και δεν αφορούν την παρούσα μελέτη. Ο θεσμός λοιπόν της οικογένειας εξυπηρετεί την καπιταλιστική παραγωγή και το έμπαιλν.

- Πότε και γιατί καταρτίζεται ο προϋπολογισμός ;
- Προϋποθέσεις του προϋπολογισμού
- Παγίδες του προϋπολογισμού
- Πρόνοια-μέριμνα
- Πνευματική διάσταση
είναι ορισμένα από τα θέματα τα οποία θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε, συνθέτοντας το παζλ του οικογενειακού οικονομικού προϋπολογισμού.

Τι είναι οικονομικός προϋπολογισμός Πώς καταρτίζεται ο οικονομικός προϋπολογισμός

Αλήθεια, τι είναι οικονομικός προϋπολογισμός ; Πρέπει λοιπόν εδώ να νοηματοδοτήσουμε τον όρο, ώστε να μπορέσουμε να τον πραγματευτούμε.

Είναι η πράξη που καθορίζει κατά πρόβλεψη τα έσοδα και τα όρια των εξόδων για ορισμένη χρονική περίοδο. Δηλαδή κάνουμε ακριβή πρόβλεψη των εσόδων μας, τα αντιπαραβάλλουμε με τα έξοδά μας και προβαίνουμε στον ανάλογο προγραμματισμό, που γίνεται βάσει ορισμένων προϋποθέσεων και εξελίξεων, αστάθμητων και μη.

Θεωρητικά, προσδιορίσαμε τι είναι οικονομικός προϋπολογισμός. Θα πρέπει όμως να δούμε και πρακτικά τι γίνεται και όταν λέμε πρακτικά, εννοούμε πώς μπορεί να καταρτιστεί αυτός, ποιοι είναι οι αστάθμητοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τον προϋπολογισμό μας .

Πώς συντάσσεται λοιπόν ο οικογενειακός οικονομικός προϋπολογισμός ; Μπορούμε, λοιπόν, να τον χωρίσουμε σε τρεις δικές μας κατηγορίες : πριν, κατά και μετά. Πριν, σημαίνει προ αποφάσεως δημιουργίας οικογένειας , κατά σημαίνει κατά τη διάρκεια της οικογενειακής ζωής συνεχώς και το μετά περιλαμβάνει την περίπτωση διαζυγίου ή τον θάνατο του ενός εκ των δυο συζύγων.

Τα κριτήρια βέβαια κατατάξεως καθορίζονται από τη φιλοσοφία και την κοσμοθεωρία καθενός , π.χ. άλλα κριτήρια έχει ο πιστός άνθρωπος, ο οποίος ελπίζει στη ζωή μετά θάνατον κι αυτός ο παράγοντας δρομολογεί τη συμπεριφορά του και άλλα κριτήρια έχει ο υλιστής, άπιστος άνθρωπος , του οποίου η ζωή καθορίζεται από τα πλαίσια αυτού του κόσμου.

Πώς καταρτίζεται λοιπόν πρακτικά ο προϋπολογισμός ; Προϋπολογίζουμε τα εισοδήματά μας , προσπαθώντας παράλληλα να καλύψουμε τις ανάγκες και επιθυμίες μας. Το πρώτο είναι πιο εύκολο το δεύτερο αρκετά δύσκολο η εφαρμογή δεν είναι πάντα εφικτή.

Οι ανάγκες μας τώρα πρέπει να δρομολογηθούν και να καταταχθούν σύμφωνα με τις προτεραιότητες τις οποίες έχουμε θέσει με σειρά σπουδαιότητας, που αυτό ερμηνεύεται όχι με βάση τις επιθυμίες έχουμε , αλλά τις πραγματικές ανάγκες πρέπει να καλύψουμε για την επιβίωση και διαβίωσή μας. Για παράδειγμα, δεν είναι δυνατό να στοχεύουμε στην κάλυψη δευτερευουσών αναγκών (ένδυση, ταξίδια, ψυχαγωγία) εάν δεν έχουν πρώτα καλυφθεί οι πρωτεύουσες ανάγκες (στέγη, τροφή).

Θα δώσουμε τώρα ένα πρόχειρο παράδειγμα προϋπολογισμού εσόδων – εξόδων μιας οικογένειας :

Προϋπολογισμός

- Έσοδα :
- μισθός, δώρα, κέρδη από επιχειρήσεις
 - άλλα έσοδα
 - πιθανά κέρδη από τυχερά παιχνίδια

- Έξοδα :
- ενοίκιο , τοκοχρεολύσιο
 - ΔΕΗ , ΟΤΕ , ΕΥΔΑΠ κ.ο.κ.
 - τροφή
 - ένδυση
 - μόρφωση παιδων
 - εξοπλισμός οικίας
 - ψυχαγωγία
 - αγαθοεργία (κόπος , χρόνος, χρήμα)*
 - περίθαλψη τρίτων μελών της οικογένειας

* Σ.τ.Ε. : Στην Ορθόδοξο θεολογία δεν υπάρχει ο όρος αγαθοεργία , ούτε ο όρος φιλανθρωπία : αυτά είναι γεννήματα του δυτικού τρόπου σκέψης και ζωής. Η προσφορά μας στο συνάνθρωπο πρέπει να φθάνει σε σημείο που να καταργείται το εγώ μας, ώστε να τον βλέπουμε ως εαυτόν.

Μαζί με τα έσοδα και τα έξοδα θα πρέπει να συνυπολογιστούν τα κέρδη και οι ζημιές. Μετά από κάθε ζημία λογικό είναι να αισθανόμαστε απογοήτευση και αβεβαιότητα για το μέλλον. Αντίθετα, τα κέρδη μάς οπλίζουν με θάρρος και συντελούν σημαντικά στην ανάκαμψη του προϋπολογισμού μας. Κατ'αυτό τον τρόπο αυξάνεται η αυτοεκτίμησή μας και αντιμετωπίζουμε με μεγαλύτερη αισιοδοξία το μέλλον.

Η προσευχή ενισχύει την ελπίδα μας για ένα καλύτερο αύριο. Ο αγώνας για επιβίωση γίνεται με γνώμονα την πίστη και χρειάζεται επιμονή ή αγάπη προς την οικογένειά μας καθοδηγεί και πρέπει να καθοδηγεί κάθε μας προσπάθεια. Πρέπει ανά πάσα στιγμή να γίνεται επαναξιολόγηση των προτεραιοτήτων που έχουμε θέσει, ώστε να μπορέσουμε να χαλιναγωγήσουμε την υπέρμετρη φαντασία μας και να προβούμε σε αναπροσαρμογή του προϋπολογισμού μας, αν αυτό καθίσταται αναγκαίο. Η κατάλληλη αξιοποίηση των πληροφοριών που δεχόμαστε από το περιβάλλον μας θα μας οδηγήσει στην εύρεση νέων ιδεών για την καλύτερη διαχείριση των εσόδων μας. Διακρίνοντας τα ουσιώδη από τα επουσιώδη, θα καταφέρουμε να αποταμιεύσουμε έστω κι ένα μικρό ποσό, το οποίο μετά από ένα ορισμένο χρονικό διάστημα δεν θα είναι διόλου ευκαταφρόνητο.

Πότε καταρτίζεται ο προϋπολογισμός και γιατί

Οι ηλικίες στις οποίες πραγματοποιείται η κατάρτιση του προϋπολογισμού είναι :α) 23 – 44 , β) 44 – 65 και γ) 65 και άνω. Κάθε μια από τις ηλικιακές αυτές φάσεις αποτελεί σταθμό στη ζωή του ανθρώπου. Οι ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν σε κάθε περίπτωση είναι διαφορετικές, όπως και οι προτεραιότητες που τίθενται. Όσο μεγαλύτερη είναι η ηλικία του ατόμου, τόσο πλουσιότερο είναι σε εμπειρίες και συνεπώς μπορεί ευκολότερα να διαχωρίσει τα «πρέπει» από τα «θέλω», προβαίνοντας έτσι σε έναν επιτυχώς καταρτισμένο προϋπολογισμό.

Βασικές προϋποθέσεις του προϋπολογισμού

Κατά τον καταρτισμό του προϋπολογισμού θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ορισμένες βασικές προϋποθέσεις όπως : η υγεία, η εργασία, ο χρόνος και οι επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες, οι οποίες αποτελούν τον πλέον καθοριστικό, αλλά και αστάθμητο παράγοντα. Η κλονισμένη υγεία είναι ο υπ'αριθμόν ένα παράγοντας που θέτει τον προϋπολογισμό μας εκτός ελέγχου και φυσικά μας εμποδίζει όχι μόνο να εργαστούμε ,αλλά και να ζήσουμε.

Όσον αφορά στην εργασία, αν είναι σταθερή τότε θα μπορούμε να κάνουμε έναν ακριβή προϋπολογισμό· αν αντίθετα εργαζόμαστε περιστασιακά, ο πίνακας των εσόδων μας θα έχει διακυμάνσεις, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει σταδιακά να αποταμιεύουμε κάποια χρήματα, ώστε να μπορούμε να ανταπεξέλθουμε στις τρέχουσες ανάγκες μας κατά τα διαστήματα που δεν εργαζόμαστε.

Μια ακόμα βασική προϋπόθεση είναι ο χρόνος. Όταν είμαστε σε νεαρή ηλικία έχουμε περισσότερη διάθεση και αντοχή για δουλειά· έχουμε όμως και περισσότερα έξοδα να καλύψουμε. Στην περίοδο της νεότητας δίνουμε μεγαλύτερη έμφαση στην ικανοποίηση των επιθυμιών μας απ'ότι σε μεγαλύτερες ηλικίες, έχουμε όνειρα για το μέλλον, για την πραγματοποίηση των οποίων απαιτούνται χρήματα. Συνεπώς, αυξάνοντας τους εργασιακούς μας ρυθμούς, καταφέρνουμε να αποκτήσουμε αρκετά χρήματα για μια ανετότερη διαβίωση. Αντίθετα, όσο μεγαλώνουμε μειώνονται οι αντοχές μας και δεν μπορούμε να εργαστούμε σε έντονους ρυθμούς. Αυτομάτως περιορίζονται οι δυνατότητές μας να ικανοποιήσουμε επιθυμίες, πολύ συχνά και ανάγκες που παλιότερα καλύπταμε με μεγάλη άνεση. Αν έχουμε λειτουργήσει με σύνεση κατά τη νεότητά μας κι έχουμε αποταμιεύσει χρήματα, ο τρόπος ζωής μας δεν θα αλλάξει αισθητά.

Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ευμετάβλητο των κοινωνικών συνθηκών. Όλα γύρω μας αλλάζουν με γοργούς ρυθμούς. Είναι απαραίτητη λοιπόν η προσαρμογή, τόσο η δική μας όσο και του προϋπολογισμού μας, στο εκάστοτε κοινωνικό γίνεσθαι.

Πέρα από τις βασικές, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και κάποιες δευτερεύουσες, αλλά εξίσου σημαντικές προϋποθέσεις για τον ορθό καταρτισμό του προϋπολογισμού. Οι προϋποθέσεις αυτές σχετίζονται με τον εργασιακό χώρο στον οποίο κινείται ο καθένας μας. Για παράδειγμα, ένας υπάλληλος του δημοσίου αισθάνεται μεγαλύτερη σιγουριά, καθώς η θέση του είναι μόνιμη και άρα έχει ένα σταθερό μηνιαίο εισόδημα. Αντίθετα, ένας ιδιωτικός υπάλληλος νιώθει ανασφάλεια, καθώς η θέση του διακυβεύεται ανά πάσα στιγμή. Ο ελεύθερος επαγγελματίας έχει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό και θα πρέπει να βρίσκεται διαρκώς σε εγρήγορση και να είναι ενημερωμένος για τις τρέχουσες εξελίξεις στον κλάδο του.

Μια άλλη κατηγορία επαγγελματιών, οι γεωργοί, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, καθώς έρχονται αντιμέτωποι με αστάθμητους κυρίως παράγοντες, όπως είναι οι καιρικές συνθήκες, οι τιμές των προϊόντων, αλλά και οι επιδοτήσεις. Οι τρεις τελευταίες κατηγορίες δεν μπορούν ποτέ να έχουν έναν σταθερό κατάλογο εσόδων· το ίδιο ισχύει και για τους τζογαδόρους και όσους στηρίζονται σε παρόμοια «μέσα» προκειμένου να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, αλλά και για τους συνεχώς εκπαιδευόμενους.

Απ'όλα τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να λέμε «όσα πάνε κι όσα έρθουν», ούτε μόνο «έχει ο Θεός», δηλαδή δεν πρέπει να αντιμετωπίζουμε το θέμα του καταρτισμού του προϋπολογισμού μοιρολατρικά

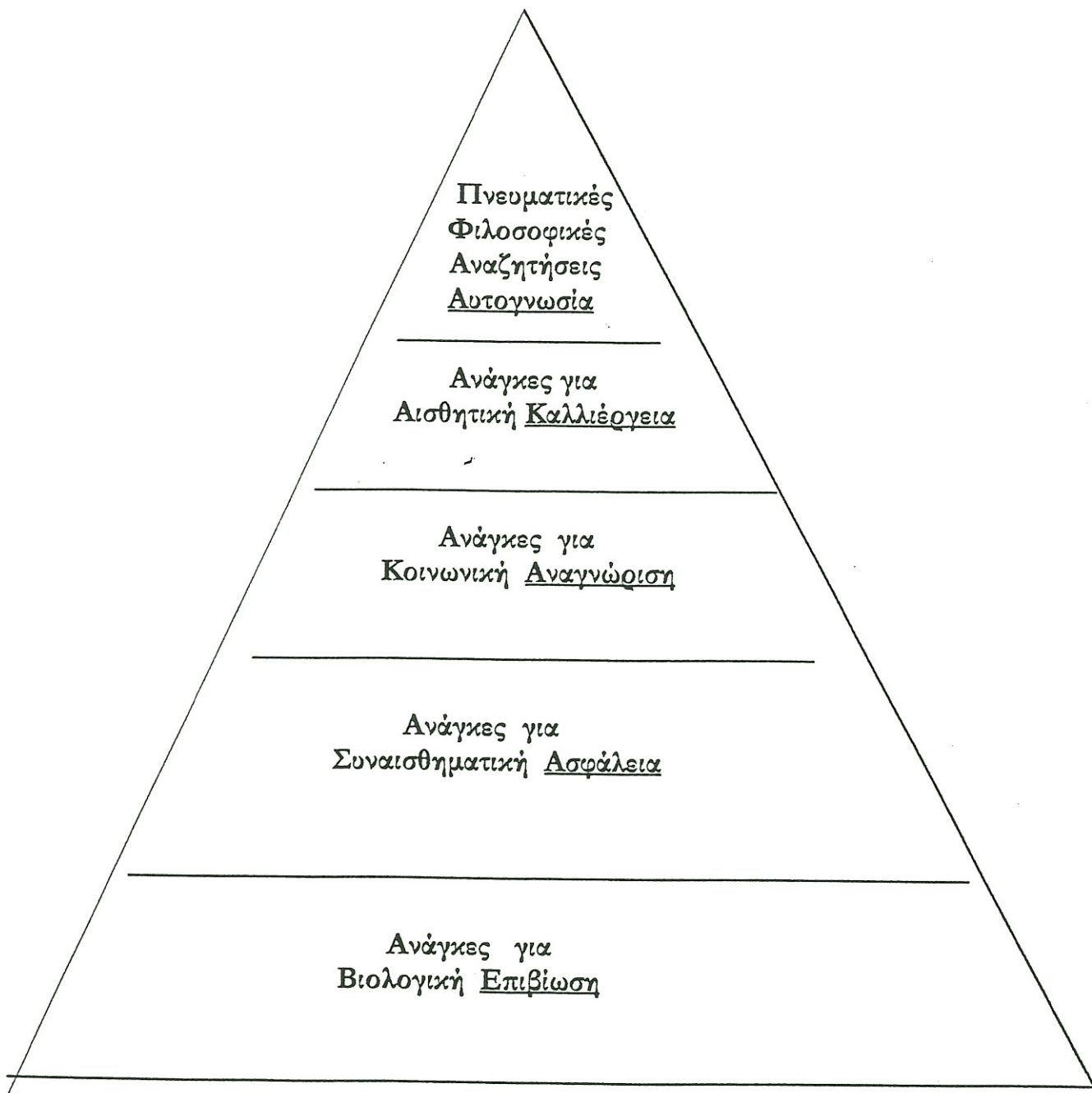
ή - ακόμα χειρότερα - με αδιαφορία . Πρέπει να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια και να εκμεταλλευόμαστε όλα τα εφόδια που διαθέτουμε για να εξασφαλίσουμε την επιβίωση και τη διαβίωσή μας.

Στόχος του προϋπολογισμού είναι η κάλυψη των αναγκών, των επιθυμιών και των δικαιωμάτων στη ζωή. Όμως τι είναι ανάγκη ; Τι είναι επιθυμία ; Τα όρια των δυο λέξεων είναι πολύ λεπτά, αλλά και πολύ δύσκολο να καθοριστούν αντικειμενικά . Η έννοια της ανάγκης περιλαμβάνει όλα όσα απαιτούνται για την επιβίωση , δηλαδή την εξασφάλιση στέγης , τροφής και ένδυσης, ενώ οι επιθυμίες είναι ψυχολογικές καταστάσεις που αποβλέπουν στην ικανοποίηση πνευματικών αναγκών , μερικές από τις οποίες είναι η αναγνώριση, η προβολή και η ψυχαγωγία. Καθένας από μας είναι ένα πρόσωπο με ανάγκες, επιθυμίες και αντικείμενα που χρειάζεται ή επιθυμεί και θα πρέπει να δίνουμε την καθημερινή μας μάχη για να εξασφαλίσουμε το καθένα από αυτά χωριστά.

Δικαίωμα είναι κάθε δυνατότητα που έχει ο άνθρωπος σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου. Όλοι έχουμε δικαίωμα για ένα καλό σπίτι, έναν καλό μισθό, μια καλή ζωή. Αυτά είναι κεκτημένα δικαιώματα, τα οποία αποκτήθηκαν έπειτα από μακροχρόνιους και συχνά αιματηρούς αγώνες. Υπάρχει μια διαρκής αλληλεπίδραση αναγκών , επιθυμιών και δικαιωμάτων, γεγονός που καθιστά ακόμα πιο αναγκαίο τον καθορισμό προτεραιοτήτων, ώστε να μην ξεφεύγουμε σημαντικά από τον προϋπολογισμό μας.

Σύμφωνα με έρευνες, οι ανάγκες των ανθρώπων των πλουσίων χωρών ξεπερνούν τις επιθυμίες των ανθρώπων των φτωχών χωρών. Για παράδειγμα, το αυτοκίνητο για τους κατοίκους των βόρειων χωρών είναι ένα εργαλείο, ενώ αντίθετα στις νότιες χώρες αποτελεί όνειρο ή χρησιμοποιείται για την επίδειξη πλούτου. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει με την εσωτερική διακόσμηση των σπιτιών των πόλεων . Τα σπίτια των βόρειων χωρών είναι πλήρως εξοπλισμένα με όλες τις ηλεκτρικές συσκευές τελευταίας τεχνολογίας, τη στιγμή που στις νότιες χώρες πολλές οικογένειες δεν έχουν καν πλυντήριο ή ηλεκτρική κουζίνα.

Αν κατασκευάζαμε μια πυραμίδα(πίνακα) αναγκών, στη βάση θα τοποθετούσαμε τις ανάγκες για βιολογική επιβίωση. Πιο πάνω θα τοποθετούσαμε τις ανάγκες για συναισθηματική ασφάλεια. Θα ακολουθούσαν οι ανάγκες για κοινωνική αναγνώριση και εν συνεχεία, οι ανάγκες για αισθητική καλλιέργεια. Στην κορυφή της πυραμίδας θα τοποθετούσαμε τις πνευματικές φιλοσοφικές αναζητήσεις και την αυτογνωσία.

Παγίδες καταρτισμού του προϋπολογισμού

Κατά τον καταρτισμό του προϋπολογισμού θα πρέπει να προσέξουμε κάποιες παγίδες, στις οποίες πέφτουμε συχνά, παρασυρόμενοι είτε από προσωπικές μας αδυναμίες, είτε από τη σωρεία «πληροφοριών» που δεχόμαστε από τα Μ.Μ.Ε.. Δεν γίνεται να καλύψουμε όλες μας τις ανάγκες εδώ και τώρα· ξεκινάμε πάντα από τις αμεσότερες και συνεπώς σπουδαιότερες και σταδιακά καλύπτουμε και τις υπόλοιπες, αν αυτό είναι εφικτό. Σ'αυτό το σημείο σπουδαίο ρόλο παίζει η σωστή από μέρους μας διάκριση των αναγκών σε πρωτεύουσες και δευτερεύουσες.

Μια άλλη παγίδα στην οποία συχνά πέφτουμε, είναι η σύγκριση του εισοδήματός μας με αυτό των άλλων. Το εισόδημα του καθενός είναι ανάλογο της εργασίας και των δυνατοτήτων του και θα πρέπει να αποβλέπει στον ορθό καταμερισμό του, ώστε να μπορεί να καλύψει όλες του τις ανάγκες. Θα πρέπει να αποβάλλουμε το «γιατί αυτός κι όχι εγώ» και να προσαρμόζουμε τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας στο πορτοφόλι μας.

Ο ισχυρότερος εχθρός του προϋπολογισμού είναι η διαφήμιση. Οι επαγγελματίες του είδους καταφέρνουν να μετατρέπουν τις επιθυμίες μας σε ανάγκες· ξαφνικά νιώθουμε πως ό,τι βλέπουμε μας είναι απολύτως απαραίτητο. Η αναγραφή της τιμής των δόσεων αντί ολόκληρης της αξίας των προϊόντων μας παρασύρει σε άσκοπες αγορές. Πιστεύουμε πως πληρώνοντας κατ'αυτόν τον τρόπο κερδίζουμε χρήματα, ενώ στην ουσία πληρώνουμε το προϊόν στη διπλάσια σχεδόν τιμή. Η διαφήμιση δημιουργεί τεχνητές ανάγκες. Συνεχώς εφευρίσκονται προϊόντα εξοπλισμού του σπιτιού και του αυτοκινήτου, μπροστά στα οποία αυτά τα οποία διαθέτουμε ξαφνικά φαντάζουν παλιά και άχρηστα.

Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η αρνητική συμβολή του εύκολου δανεισμού και των πιστωτικών καρτών στον καταρτισμό του προϋπολογισμού μας. Η ευκολία με την οποία μπορούμε πλέον να πάρουμε ένα δάνειο μας οδηγεί στο να κάνουμε περιττά οικονομικά ανοίγματα, να ξοδεύουμε περισσότερα χρήματα χωρίς να αναλογιζόμαστε ότι κάποια στιγμή θα πρέπει να τα ξεχρεώσουμε, πληρώνοντας βέβαια και το ανάλογο επιτόκιο. Από την άλλη, μπορεί το πορτοφόλι μας να είναι άδειο, πάντα όμως υπάρχει μέσα μια πιστωτική κάρτα, την οποία χρεώνουμε χωρίς τύψεις όταν έχουμε έλλειψη μετρητών. Αφήνουμε το καταναλωτικό μας ένστικτο να οργιάσει, αδιαφορώντας για το αν ξεφεύγουμε από τον προϋπολογισμό μας.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δείχνουμε στην περίπτωση των εκπτώσεων και των προσφορών. Είναι πολύ εύκολο να παρασυρθούμε από τις χαμηλές τιμές κάποιων προϊόντων και να προβούμε σε άσκοπες αγορές. Θα πρέπει λοιπόν να εκμεταλλευόμαστε τις περιόδους των εκπτώσεων για να καλύψουμε όσο το δυνατόν περισσότερες ανάγκες μας και, εφόσον ο προϋπολογισμός μας το επιτρέπει, κάποιες επιθυμίες μας. Τέλος, κάθε μέλος της οικογένειας θα πρέπει να έχει ατομικό ταμείο και όχι να υπάρχει κοινό οικογενειακό ταμείο, ώστε να μαθαίνει ο καθένας να διαχειρίζεται τα χρήματά

του, να ιεραρχεί τις ανάγκες του και να χαλιναγωγεί τα απωθημένα του.

Ποιος όμως θα μας δώσει κριτήρια, βάσει των οποίων θα καταρτίζουμε επιτυχώς τον προϋπολογισμό μας ; Πού θα βρούμε μια πυξίδα πλεύσεως, ικανή να μας απομακρύνει από ατασθαλίες και απερισκεψίες, επικίνδυνες για το πορτοφόλι μας ;

Πνευματικές προεκτάσεις του προϋπολογισμού

Η ιεράρχηση των αναγκών είναι κυρίως πνευματική υπόθεση. Κάθε άνθρωπος είναι ελεύθερος να θέσει διαφορετική προτεραιότητα στις ανάγκες, αλλά και τις επιθυμίες του, ενεργώντας με βάση την κοσμοθεωρία του. Ο υλιστής άνθρωπος έχει περισσότερες πιθανότητες να γίνει έρμαιο των επιθυμιών του, γιατί ενδιαφέρεται αποκλειστικά για το φαίνεσθαι κι όχι για το είναι.

Η βιοπάλη έχει άλλη μορφή για τον πνευματικό άνθρωπο κι άλλη για τον υλικά σκεπτόμενο. Ο πρώτος, αντιμετωπίζει την εργασία ως το μέσον που θα του εξασφαλίσει μεν τα προς το ζην, αλλά –και αυτό είναι το σημαντικότερο – θα τον βοηθήσει να ικανοποιήσει τις πνευματικές του αναζητήσεις. Η δουλειά του δίνει φτερά για να αναχθεί σε ανώτερες γνωσιολογικές σφαίρες. Για το δεύτερο, η δουλειά έχει καθαρά χρηστικό χαρακτήρα. Είναι το μέσο που θα του προσφέρει τη δυνατότητα για μεγαλύτερες υλικές απολαύσεις και τίποτα περισσότερο, γι' αυτό και την αντιμετωπίζει ως μια μορφή δουλείας.

Η αυτοκυριαρχία έχει μεγάλη οικονομική σπουδαιότητα, γιατί τονώνει την εργασία, καθοδηγεί την κατανάλωση και ενισχύει την αντοχή σε δύσκολες περιστάσεις. Ένας άνθρωπος που διακρίνεται για την αυτοκυριαρχία του εργάζεται σε λογικά πλαίσια για να καλύψει τις ανάγκες του και να πετύχει τους στόχους που έχει θέσει, φροντίζει να κινείται βάσει του προϋπολογισμού που έχει καταρτίσει και σπάνια γίνεται έρμαιο των επιθυμιών του. Πέραν τούτου, καταφέρνει να διατηρεί την ψυχραιμία του σε δύσκολες περιστάσεις, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση απώλειας χρημάτων στο χρηματιστήριο.

Το ορθόδοξο βίωμα ζωής έρχεται σε αντίθεση με τη σπατάλη, η οποία είναι αυτοκαταστροφή. Χρειάζεται μεγάλος ηρωισμός, όταν μπορείς και έχεις τη δυνατότητα να καλύψεις τις επιθυμίες σου, να τις αρνείσαι για χάριν του θελήματος του Θεού. Λίγοι είναι εκείνοι που επιλέγουν να διαθέσουν χρήματα για να βοηθήσουν κάποιο συνάνθρωπό τους που έχει ανάγκη· προτιμούν να τα ξοδέψουν για την ικανοποίηση των επιθυμιών τους, τονώνοντας έτσι το υπερφίαλο εγώ τους.

Η ασφάλιση σήμερα δεν αποτελεί μέριμνα, αλλά πρόνοια. Ο σωστά σκεπτόμενος άνθρωπος τακτοποιεί από νωρίς το θέμα της ασφάλισής του, ώστε να είναι καλυμμένος σε περίπτωση ασθένειας, αλλά και για να κατοχυρώσει μια

αξιοπρεπή σύνταξη για τα γηρατειά του.

Η πνευματική δυναμικότητα καθορίζει, εν τέλει, το μέλλον μας. Αν μάθουμε να καταρτίζουμε σωστά τον προϋπολογισμό μας και φροντίζουμε να κινούμαστε στα πλαίσιά του, τότε δεν θα βρεθούμε ποτέ σε δυσχερή οικονομική κατάσταση. Το παν είναι να θέτουμε σε σωστή προτεραιότητα τις ανάγκες μας και να μην τοποθετούμε τα «θέλω» μας πάνω από τα «πρέπει». Η οικονομική επιστήμη πρέπει να αναγνωρίσει την αξία του πνευματικού παράγοντα, ο οποίος είναι καθοριστικός για τον σωστό καταρτισμό, αλλά και την τήρηση του οικογενειακού οικονομικού προϋπολογισμού.

Η καλή πίστη των μελών της οικογένειας βοηθάει στο σωστό προγραμματισμό. Καθένας συνεισφέρει αυτά που μπορεί όσον αφορά στα οικογενειακά έσοδα η ευθύνη όμως του προϋπολογισμού βαραίνει καθένα μέλος της οικογένειας χωριστά, με πρωταρχικούς αποδέκτες τους γονείς. Χρέος των γονέων είναι να κάνουν σωστή χρήση των χρημάτων τους, ώστε να παρέχουν τόσο στους εαυτούς τους όσο και στα παιδιά τους τουλάχιστον τα απαραίτητα.

Πρόνοια – Μέριμνα του Οικονομικού Προϋπολογισμού

Για τον ορθό καταρτισμό, αλλά και την τήρηση του προϋπολογισμού είναι απαραίτητη η πρόνοια. Δεν πρέπει να λέμε «δός ημιν σήμερον», αλλά να φροντίζουμε και για το αύριο, το οποίο στην εποχή που ζούμε είναι αβέβαιο. Πρόνοια είναι η εκ των προτέρων σκέψη, η φροντίδα να έχουμε και αύριο αυτά που έχουμε σήμερα. Η σωστή διαχείριση των εσόδων μας ενέχει την πρόνοια για το μέλλον. Δεν σπαταλάμε τα χρήματα που φαινομενικά μας περισσεύουν, γιατί οι ανάγκες που προκύπτουν καθημερινά είναι πολλές και θα πρέπει να είμαστε σε διαρκή ετοιμότητα να τις αντιμετωπίσουμε.

Η μέριμνα είναι χαρακτηριστικό του αγωνιώδους νου. Η μέριμνα μάς επιτίθεται συχνά και μας πολιορκεί κάθε μέρα. Αναγκαζόμαστε εκ των πραγμάτων να είμαστε σε διαρκή επαγρύπνηση, γιατί η ζωή μας καθορίζεται περισσότερο από αστάθμητους παρά από σταθμισμένους παράγοντες. Ο Κύριος έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον να ζούμε σε ψυχική ατμόσφαιρα ήρεμη και ειρηνική, ώστε να μπορούμε να αντικρίζουμε το μέλλον με αισιοδοξία. Η διαρκής μέριμνα ταρασσει την ψυχή, εμβάλλει αμφιβολίες, παρουσιάζει το μέλλον σκοτεινό και επίφοβο (Γσιριντάνης).

Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, λοιπόν, μας αναγκάζει να μεριμνούμε διαρκώς για την επαύριον, δηλητηριάζοντας έτσι την ψυχή μας κι εξασθενώντας τη θέλησή μας. Με αυτή την αγωνία να μας κατατρέχει, προσπαθούμε πάση θυσία να αποκτήσουμε κάποια αγαθά, έστω και με αθέμιτα μέσα. Διαπράττουμε